

آموزش مددکاری اجتماعی

فهرست

- مقدمه
- تعریف مددکاری اجتماعی
- تعریف مددجو و مشکل
- ارزش‌های اساسی در مددکاری اجتماعی
- اصول مددکاری اجتماعی
- بازدید ازمنزل

مقدمه

- مددکاری از حرف بسیار حساس و مهم در رابطه با افراد جامعه نیازمندان است
- مددکاری از این رو مهم است که با زندگی و مشکلاتی سروکار دارد که توانسته فرد یا افرادی را از ادامه زندگی عادی باز دارد پس اگر این مددکاری که با مشکلات حساس افراد در تماس است از علم و دانش کافی در این رابطه برخوردار نباشد ممکن است نه تنها به حال افراد مفید نباشد بلکه حتی می‌تواند با کارهایی که از روی احساس و عدم علم کافی است مشکلات را چندین برابر بدتر کند.
- لازمه شروع حرفه مددکاری عشق به انسانهاست.
- مددکاری از معدود مشاغل ویا حرفی است که با اسرار و رازهای افراد سروکار دارد
- مددکاری یاری رساندن به نیازمندان بدون چشمداشت به پاداش ویا حتی تشکر ازسوی مددجو.
- مددکار همراه با مددجو در حل مشکل او شرکت دارد وسعي می‌کند تا مددجو در جریان حل مشکل خود به بالاترین سطح خوداتکایی برسد تا جایی که دیگر در حل مشکلاتش نیازی به مددکار به عنوان همراه نداشته باشد.

تعریف مددکاری اجتماعی

- حرفه ای است مبتنی بر استعدادها ، مهارت‌ها ، و دانش‌های خاص ، به منظور فراهم آوردن شرایط مادی و معنوی برای افراد واقشار نیازمند جامعه ، به گونه ای که در جهت شناخت و رفع مشکل خود **برانگیخته** شوند
- مددجو :
- فرد، خانواده، گروه ، جامعه که به دلایل بسیار نه صرفاً "اقتصادی" نیازمند خدمات حرفه ای مددکار اجتماعی است
- مشکل :
- عامل ارتباط بین مددکار و مددجو است
آن چیزی که بر روی کار کرد اجتماعی فرد، گروه یا جامعه اثر می گذارد و هرگاه مسئله ای حادث شود که در سازگاری افراد خدشه وارد سازد ، احتمال برانگیختن و بر جسته کردن سایر مشکلات را نیز دارد

ارزش‌های اساسی در مددکاری اجتماعی

مددکاری دارای ارزش‌های اساسی است که شالوده و اساس این حرفه را تشکیل می‌دهد. در واقع **بدون این ارزشها مددکاری علم به حساب نمی‌آید**. به عبارت دیگر اگر مددکاری را به یک درخت تشبیه کنیم ارزش‌های مددکاری به مثابه ریشه است که بدون ریشه درخت پایدار نمی‌ماند.

- ۱- حرمت مقام انسانی
- ۲- حق بهره مندی افراد به صورت یکسان از امکانات مادی و معنوی
- ۳- حق افراد در تصمیم گیری برای مسائل خود (خود تصمیم گیری)
- ۴- مسئولیت فردی و اجتماعی

حرمت مقام انسانی

- مهمترین و اساسی ترین ارزش در حرفه مددکاری اجتماعی "حرمت مقام انسانی" است .
- بر اساس این ارزش مددکار به تمامی انسانها در هر مقام و موقعیتی که باشند به دیده احترام می نگرد و در حفظ حیثیت و شخصیت آنها کوشاست .
- مددکار نسبت به وضعیت مددجو **موقع قضاوی** ندارد بلکه بی طرف است چون تاثیر عوامل دیگر را در بوجود آمدن مشکل و حتی خطا نادیده نمی گیرد به این ترتیب دیدگاه و افق فکری مددکار در این صورت گستردگی خواهد شد و بادیدی باز به امور می نگرد .

حق بهارمندی افراد به صورت یکسان از

امکانات مادی و معنوی

بر اساس این ارزش به طور کلی همه انسانها این حق را دارند که از امکانات و منابع موجود برای بهتر زیستن و ارتقای سطح زندگی خود استفاده کنند. مددکار فازغ از **تساوی طلبیهای ساده لوحانه** این نکته را میداند که وضعیت جوامع باعث شده تا بعضی از افراد ابتدایی ترین و ساده ترین امکانات برای زندگی محروم می باشند و عده دیگری از نظر اقتصادی در بهترین شرایط به سر می برند. بر این اساس مددکار سعی می کند تا حد امکان منابع قابل استفاده را برای اشار آسیب پذیر در اختیار آنها قرار دهد و یا مددجویانی را که با نحوه استفاده از این منابع آشنایی ندارند را راهنمایی کند و به آنها در استفاده از این امکانات یاری دهد البته این امر بسیار حساس است زیرا اگر مددکار جنبه استقلال و بازتوانی مددجو توجه نداشته باشد ممکن است مددجو وابسته به مددکار شود که مغایر اصول و ارزش‌های مددکاری است. مددکار باید سعی کند که همراه با ارائه کمک به مددجویان آنها را با توانایی‌های خود آشنا کرده و استقلال و خود توانی را در آنها شکوفا کند.

حق افراد در تصمیم گیری برای مسائل خود

- مددکار اجتماعی در الهام از این ارزش ازنخستین قدم حرفه ای خویش، مددجو را با خود همراه می سازد به او اجازه ابراز عقیده می دهد، به او مجال اندیشیدن در خصوص مشکلاتش و همچنین تفکر در خصوص راههای مقابله با مشکلاتش را می دهد و او را هدایت می کند که با احساس آزادی و با میل ورغبت و اختیار خود چگونگی مقابله با مشکلاتش را انتخاب کند.
- مددکار از روشهایی بهره می جوید که مددجو به بالاترین حد ممکن احساس **خود تصمیم گیری** را داشته باشد، مددکار به روشنی می داند که اخذ تصمیم برای دیگران بدون مشارکت مددجو فاقد هرگونه ارزش و اعتبار است در صورتی که مددجو با بهره گیری از مشورتها و راهنماییهای مددکار بتواند شخصاً "نسبت به وضعیت و موقعیت خودش تصمیم بگیرد ، به تدریج زمینه خود اتکایی در او فراهم خواهد شد .

مسئولیت فردی و اجتماعی

طبق این ارزش هر فردی علاوه بر اینکه نسبت به خود مسئول است در مقابل جامعه هم مسئول است. به عبارت دیگر مددکار می بایست به مددجو این امر را بفهماند که آن فرد تنها برای خود زندگی نمی کند بلکه دیگران هم از خانواده گرفته تا جامعه و سازمان حمایتی از مددجو **توقعاتی** دارند و او بایستی نسبت به این **انتظارات** اهمیت قائل شود . درواقع به وسیله این ارزش مددکار به مددجوی خود نشان می دهد که دیگران هم از آنها انتظاراتی دارند و به طور ضمنی پذیرش مسئولیتهای فردی و اجتماعی را آموزش می دهند.

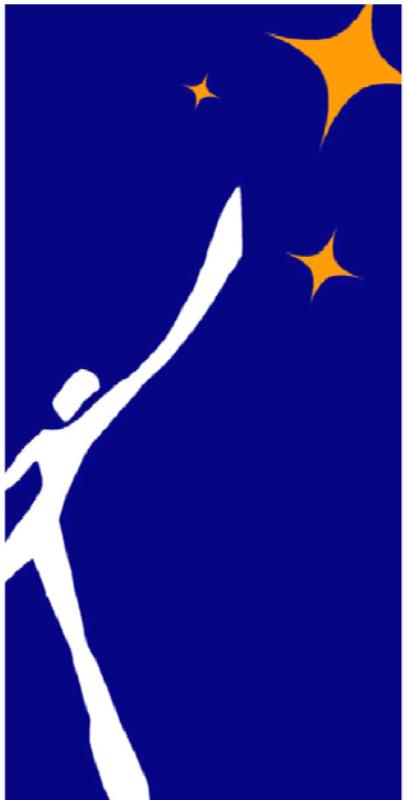

اصول مددکاری اجتماعی

- همانطور که مددکاری دارای ارزش‌های اساسی است این حرفه دارای اصول اساسی نیز می‌باشد اگر ارزشها به مصابه ریشه و تنه مددکاری به حساب بباید اصول آن مانند شاخه‌های آن می‌باشد .
- با استفاده از این اصول است که مددکاری به صورت علمی انجام می‌شود و با توجه به این اصول است که مددکار موفق می‌شود تاوظیفه خود را به نحو احسن انجام دهد .

اصول مددگاری اجتماعی

- ۱- اصل پذیرش
- ۲- اصل مشارکت مددجو
- ۳- اصل خودآگاهی مددکار
- ۴- اصل رازداری حرفه ای
- ۵- اصل رابطه حرفه ای
- ۶- اصل فردیت

اصل پذیرش

لازمه آغاز موفقیت آمیز کار حرفه ای، پذیرش یا **قبول مددجو**ست. یعنی در هر موقعیت و وضعیت و تحت هر شرایطی که هست او را بپذیرفته و به عنوان مددجو قبول کند.

مددکار به دور از هر گونه پیش داوری، تعصبات قومی و نژادی، علائق سیاسی و مذهبی، نگرشاهی طبقاتی، مددجو را به عنوان فرد، گروه یا جامعه ای که نیازمند به خدمات حرفه ای است بپذیرد.

پذیرش متقابل، مددکارو مددجو زمینه ساز اصل مهم دیگری تحت عنوان رابطه حرفه ای می شود. مددکار با گفتار و رفتار خویش می باشد به مددجو اطمینان خاطر بدهد که بطور نسبی دارای توانمندی لازم در حمایت از است. در این حالت مددجو به تدریج به مددکار اعتماد می کند و مقدمات ایجاد رابطه حرفه ای فراهم می شود. **پذیرش امری متقابل و دوچانبه** است.

این اصل به مددکار اجتماعی می آموزد که "ولا" به تمامی انسانها هرچند با او هم عقیده و آشنا و خویشاوند نباشند برخورد انسانی داشته باشد و با تمامی امکانات و توان حرفه ای به کمک مددجویان بشتابد.

ثانیا": ظاهر مددجو، نحوه بیان او، نحوه برخوردهش کوچکترین تاثیرسوزی در پذیرش مددجو نداشته باشد.

اصل مشارکت مددجو

- مبنای این اصل از یک طرف بر ارزش اساسی (خود تصمیم گیری) و از سوی دیگر بر ارزش اساسی (مسئولیت) استوار است. مددکار اجتماعی با سهیم ساختن مددجو در تمامی امور حرفه‌ای خویش و نظر خواهی از او، وی را در تصمیم گیری‌ها شریک می‌سازد و از طرف دیگر با عمل به مشارکت و واگذاری بخشی از کارها به مددجو مسئولیت را متوجه مددجو می‌سازد.

- هدف مددکاری اجتماعی از خدمات حرفه‌ای خوداتکایی و خودکفایی و استقلال مددجوست و مشارکت قدم به قدم و لحظه به لحظه مددجو چنین هدفی را محقق می‌سازد.

اصل فود آگاهی مددکار

- مددکار به عنوان یک انسان دارای ارزشها و اعتقادات وفرهنگ و ادب و رسوم خاص خود است. این ارزشها و اعتقادات ممکن است بصورت ناخودآگاه و یا خود آگاه بررفتار و گفتار و حتی تصمیمات وی تاثیر بگذارد. براین اساس مددکار برای اینکه از این امر در کارحرفه‌ای مددکاری خود جلوگیری کند، تامددکار از درون خود آگاه نباشد و نسبت به خود شناخت نداشته باشد نمی‌تواند به طور کامل از مددجوی خود شناخت پیدا کند و **به عقاید او اگرچه مغایر افکار وی است ، احترام بگذارد.**

اصل رازداری در فهای

مددکار می بایست صندوقچه اسرار مددجو باشد. این حق مددجو است که اسراری که به مددکار بیان می کند بین آنها و یا کسانی که خود مددجو راضی به بیان راز خود به آنها باشد، باقی بماند. در اصل رازداری **استثنای هم وجود داردمثلاً**"اگر اسراری که مددجو به مددکار می گوید باعث آسیب به خودش یا دیگران شود مددکار در اینجا نباید با وفاداری به این اصل از صدمه به مددجو و دیگران جلوگیری ننماید. مطلع نمودن مراجع ذیصلاح از این نوع اطلاعات ضروری است. چه کسی بداند؟ چرا بداند؟ دو سوالی است که مددکار باید برای آن پاسخ مسئولانه داشته باشد.

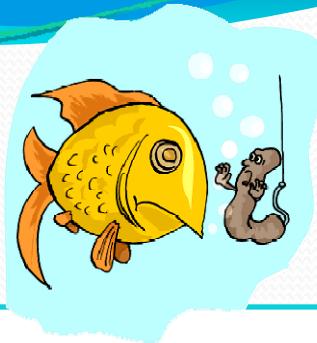
اصل فردیت

مددکاردرکار با مددجویان بایستی به **تفاوت‌های فردی** انها توجه داشته باشد. به عبارت دیگر ممکن است که دومددجو با مشکلات در **ظاهر یکسان** به مددکارمراجعه نمایند، ولی مددکار بایستی به این امر توجه داشته باشد، مشکلاتی که مشابه به نظر می‌آیند ممکن است به **دلایل متفاوتی** به وجود آمده باشند.

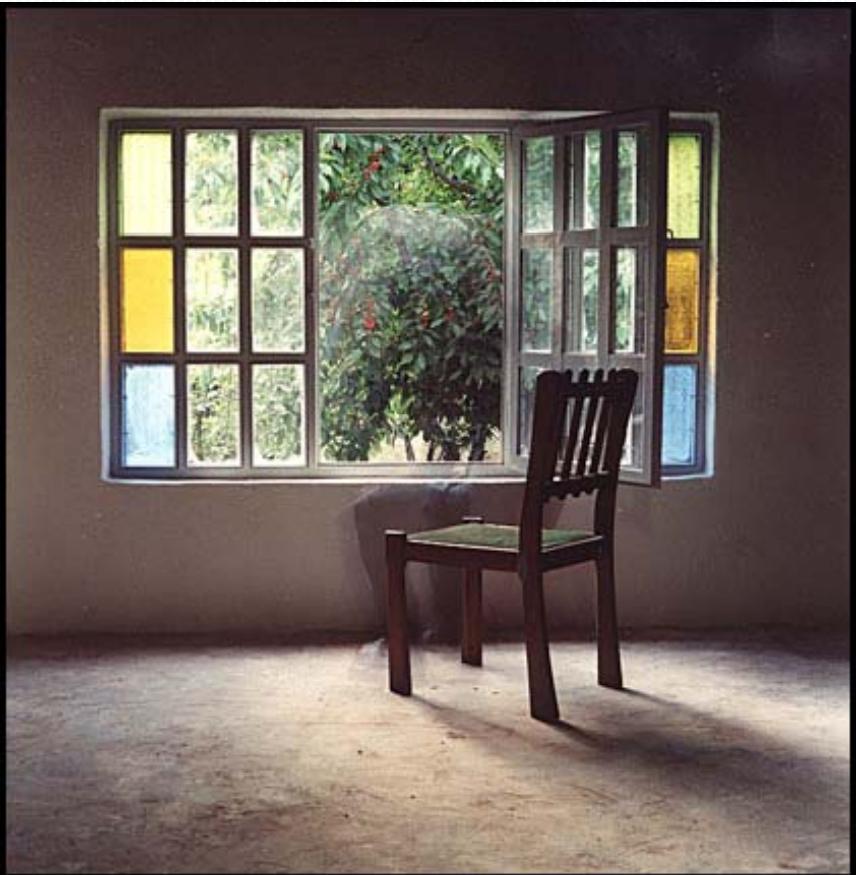
مددکارباید برای حل مشکلات مشابه برنامه ریزیهای متفاوتی را متناسب با شرایط مددجو و روند بوجود آمدن مشکل اعمال کرده و برای حل مشکل هر کدام از آنها اقدامات متناسب را انجام دهد.

ماهی یا ماهیگیری

- گدایی به ساحل چو با اشک و سوز طلب کرد ماهی به هنگام روز
- چرا باید او را تو ماهی دهی ز همت رو انش تباھی دهی
- تو او را یکی مرد صیاد کن به عمری ز **دریوزه** آزاد کن
- **مددکار** سائل نمی پرورد که هر سائلی نان به باطل خورد

بازدید از منزل

بازدید ازمنزل یک اقدام برای مددکاری

- چه زمانی بازدید ازمنزل ضرورت پیدامی کند؟
- هدف از بازدید ازمنزل چیست؟
- شرایط مددکار و زمان بازدید ازمنزل؟
- رضایت بیمار در بازدید ازمنزل لازم است یا خیر؟

بازدید از منزل

• بازدید از منزل یک کار تخصصی است که نیاز به دانش ،مهارت ، و ارزش دارد .مددکار اجتماعی باید ابتکار عمل ، سرعت عمل،مهارت و تیزبینی داشته باشد بازدیداز منزل باید با توافق مددجو باشد باید هدف از بازدید را برای مددجو روشن کنیم و دلیل را بگوئیم تا او اجازه بازدید از منزل را به ما بدهد

ضرورت بازدید از منزل

- مواردی که بازدید از منزل ضرورت دارد:
- ۱- وقتی که اقدامات برای حل مشکل مددجو اطلاعات موجود در پرونده ، مصاحبه بامددجو اعضای خانواده مارادر ارائه راه حل و یا پاسخ به درخواستها قانع نکند بازدید از منزل می تواند نقش مهمی در تصمیم گیری صحیح مددکار ایفا نماید.
- ۲- در موارد بحرانی اگر شرایط برای مداخله مهیا باشد این اقدام اساساً "ضروری" است.
- ۳- بررسی چگونگی اجرای برخی از تصمیمات مددکاری و یا مساعدتهای اقتصادی

هدف بازدید از منزل

- بازدید از منزل می تواند یک هدف یا اهداف متفاوتی را توامان داشته باشد:
 - ❖ به منظور کسب اطلاعات از روابط اجتماعی و محیطی مراجعین
 - ❖ بررسی وضعیت خانوادگی - روانی و روحی
 - ❖ مشاهده روابط غیرکلامی اعضای خانواده
 - ❖ بررسی و مشاهده وضعیت اقتصادی بیمار و خانواده
 - ❖ پیگیری موارد مددکاری
 - ❖ مداخله در بحران
 - ❖ تأمین ارتباط مورد نیاز با نزدیکان بیمار در محیطی غیر رسمی

شرایط مددکار روزمان بازدید از منزل

- توجه مددکار به شرایط فرهنگی، اجتماعی و مذهبی خانواده مددجو
- تعیین موعد مناسب بازدید با توجه به روزهای تعطیل و موقع استراحت
- پرهیز از حضور در منازل در وعده های غذایی
- پرهیز از روحیه تفتیش در بازدید از منزل و به کار گیری روش های غیر مستقیم
- کسب اطلاعات با رعایت شان انسانی مددجو
- تعیین محل مصاحبه در بازدید از منزل با نظر مددجو
- بازدید از منزل اساساً "سرزده بوده و مددجو جز در موارد خاص از جمله مداخله در بحران اطلاع قبلی ندارد
- در صورت تداخل حضور مددکار با مهمان مددجو ادامه مصاحبه فقط با رضایت مددجو است.

رضایت مددجو در بازدید از منزل

- اصل اخلاقی اول:
- مددکار حق ندارد بدون کسب رضایت مددجو به محل زندگی وی وارد ویا حتی درباره آن تحقیق نماید.

اصل اخلاقی دوم:

- مددجو در صورت داشتن درخواستهایی که انجام آن موکول به بازدید از منزل است درصورتی که با توضیحات مددکار(در حوزه اهداف بازدید از منزل) متلاعنه به این امر نشود عملاً"چاره ای جز پس گرفتن درخواست خود ندارد

اصل اخلاقی سوم:

- مددکار صرفاً"حق دارد با توجه به مخالفت مددجو درخواست موکول به بازدید از منزل را رد نماید و حق ندارد در تصمیم گیریهای خود در حوزه های دیگر این موضوع را دخالت دهد.